

סוטה מ
עניין: לימוד אגדתא

עץ יוסף

קא לא על מוכר סדקית. בתמיהה מתוך שדמיהן קלים יש להם קונים הרבה ולהפיס דעתו היה אומר כן (רש"י). דליכא למימר על צד האמת. דהא באמת מעלת ההגדה היא גדולה כמאמרם (ספרי דברים פיסקא מט) רצונך

להכיר את מי שאמר והיה העולם למוד ההגדה רק שהמשל הוא שהיא קלה להבינה ולא שהיא קלה במעלתה: **ראיתי** רבים מקטינים מעלת ההגדה והמדרש מהא דאיתא בירושלמי נזיר (פ"ז ה"ב) רבי שמעון בן יוחאי אומר מפני מה אמרו השרץ מטמא בכעדשה מפני שתחלת ברייתו בכעדשה. ופריך רבי יודן אי הכי המת יטמא פחות מכזית דאמר רבי יוחנן להביא את הנפל שאין בו כזית. וכן הנבלה טמא כגרגיר של אפונים דאמר רבי חנינא אני ראיתי עגל כאפון בשפיר. ומשני מאי כדון מדרשות אמינא דרוש וקבל שכר. וכתב השלטי גבורים במס' ע"ז וכי המדרשות אמנה הם. הרי לך מבואר שלא אמרו חכמים המדרשים על דרך אמונה ועיקר

אלא להרבות טעמים למקרא עכ"ל. אבל מצאתי במעריך שכתב וז"ל ממש. ולא ירד לסוף דעת הלשון הזה חלילה לומר כדבריו. אלא הכי פירושא לפי שמן מ"ש רשב"י בטעם השרץ היה מתחייב להוליד תולדות בדין טומאת מת ונבלה שיטמאו בפחות מכזית וזה היפך ההלכה לכן אמרו שאין לדקדק כל כך על הטעם ההוא שאין משיבין על הדרש דהיכא דאיכא למדריש דרשינן ואין לומדין משם הלכה למקום אחר. ואם לא היה המדרש אמונה ועיקר איך אמרו דרוש וקבל שכר. וכל זה כתבתי לפי גירסתו אבל יש לומר שנוסחא משובשת היא שהרי בספרינו כתוב אמינא. וה"ק מדרשות קאמרת אני אומר דרוש וקבל שכר ע"כ לשון המעריך:

בן יהוידע

שם. ר"ח ז"ל דריש שמעתתא, ורבי אבהו דריש אגדתא. נראה שהיה להם שתי מדרשות שהיו זה בצד זה, או זה לפניו מזה, והיה מנהגם של אותו מקום לדרוש בשתי המדרשים בפרק אחד, ולכן כיון דאקלטו דבנן להכח אחרא, זימננס שידרשו אחד בזה המדרש, ואחד בזה המדרש. והא דעשה המשל של הדורש אגדה למוכר מיני סדקית, אין בזה זלזול לדברי אגדה, אלא ארצה הוא שצח גדול, כי דברי אגדה יש בהם פשט ודרש ורמז וסוד, שהם ר"ת פרד"ס, כנגד ד' עולמות אבי"ע, והדרשן מקשר בהם העולמות זה בזה, ומחברם כמעשה מחט סדקית, התופרת ומחברת חתיכות הבגד זכ"ן, ומסקנת הקרעים והנקבים, כי על כן מעלת גדולה, דעניית הקדים שאומר הדרשן אחריהם מסוגלת לפרט עונות, ולכן המשילם למיני סדקית שהם מחטים דקים, דקורין אותם מחט סדקית, על שם שמחברת הנקבים והסדקים כדאיתא בערוך:

זהר ח"ג דף רעה ע"ב

שם דחשבת בהסתר. אבל רבנן ווי לאינן דאכלין סבן סבל דאורייתא לתנור דאורייתא דתחשיב ח"כס מ"ופלא ו"רב ר"בנן) ולא ידע בסתרי דאורייתא אלא קלין וממורין דאורייתא קלין סבן דאורייתא חומרא דאורייתא

הגר"א יהל אור דף כח ע"ד

תהא כשמשא דאזיל בקיץ לעילא ממזועין כו'. והענין כי סוד משה הוא תורתו הלכה למשה מסיני שהוא הסוד והוא גנוז ברמז והן הנדות שהן בש"ס כמו המעשים דרבנ"ח וסגורין שהן לפי הנראה ח"ו כמו דברים צמלים ובהן גנוז כל האורה והתורה תורת משה כל רזין דאורייתא וזה שנקש משה שלא

